

RS AU § 299 Information. Lägesrapport bildandet av nationalpark på norra Gotland

Ärendenummer: RS 2024/2239

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Information kring lägesrapporten för bildandet av nationalparken på norra Gotland godkänns.

Sammanfattning

Region Gotland har, tillsammans med Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Gotlands län och Havs- och vattenmyndigheten, sedan 2019 bedrivit ett projekt för att etablera en nationalpark på norra Gotland. Syfte med detta är att främja destinationsutveckling, ett livskraftigt näringsliv och hållbar platsutveckling i regionen.

Under 2024 har informationsmöten, inklusive en workshop med lokala aktörer och en utbildningsdag för entreprenörer, genomförts med fokus på samordning, finansiering och hållbara tjänster. Under hösten 2024 utarbetas föreskrifterna för nationalparken Dessa förväntas vara färdigställda vid årsskiftet och följas av ett remissförfarande innan regeringen kan fatta beslut. Invigningen är planerad till maj 2026.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att projektet nu går in i ett skede som kräver ett bredare organisatoriskt engagemang, särskilt gällande samordning mellan aktörer och myndigheter samt insatser för företagsstöd, projektfinansiering, produktutveckling för hållbara upplevelser, gemensam marknadsföring och infrastrukturutveckling. För att möta dessa behov föreslås att en intern arbetsgrupp inrättas under 2025 Tanken är att gruppen ska samarbeta med externa aktörer och de etablerade grupperna ”Bildandegruppen” och ”Entrégruppen” för att säkerställa invigningen. Arbetsgruppen bedöms kräva kompetenser från flera förvaltningar inom Region Gotland.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens samlade bedömning är att arbetet med bildandet av nationalparken nu går in i ett nytt skede som kräver organisationens bredare kompetens och engagemang på andra sätt än tidigare. Störst behov föreligger för samordning av aktörer och myndigheter samt kunskaphöjande insatser för företagsstöd och projektfinansiering, produktutveckling för hållbara upplevelsetjänster, gemensam marknadsföring och infrastrukturutveckling av området. Ett arbete med att synkronisera nya och gamla vandringsleder behöver också inledas.

Detta medför ett ökat behov av samordning och resurser internt från flera förvaltningar. Regionstyrelseförvaltningen har identifierat behovet av att tillsätta en intern arbetsgrupp med start 2025. Gruppen kommer att samverka med externa aktörer, aktuella och relaterade projekt och med de redan etablerade grupperna "Bildandegruppen" och "Entrégruppen" och en eventuell Friluftssamordnare anställd av Region Gotland. Gruppen bedöms i första hand behöva kompetenser från regionstyrelseförvaltningen, teknikförvaltningen, samhällsbyggnadsförvaltningen och kultur-och fritidsavdelningen.

En anställning av en friluftssamordnare skulle på ett betydande sätt förstärka arbetet med att etablera nationalparken på norra Gotland genom att samordna aktiviteter och projekt som stödjer både besökare och lokala intressenter. Genom att stödja lokala entreprenörer kan friluftssamordnaren stimulera utvecklingen av hållbara turismtjänster som guidning, uthyrning och naturupplevelser, vilket stärker områdets profil och attraktion som en hållbar destination.

Bildandet av en nationalpark på norra Gotland utgör en unik möjlighet som kan ha omfattande och positiva effekter för hela regionen både nationellt och internationellt. Nationalparken kan positionera Gotland som en ledande destination för naturturism och hållbar utveckling. Nationalparken kan bidra till att skapa nya möjligheter för näringslivet genom att locka fler besökare året runt, vilket ger en stabilare ekonomi för lokala företag och entreprenörer. Ekoturism, guidning, uthyrning, restauranger och boenden kan alla dra nytta av det ökade intresset för naturbaserade upplevelser. Med ett tydligt fokus på hållbarhet kan nationalparken dessutom stärka Gotlands profil som en plats för gröna investeringar, vilket i sin tur kan attrahera innovativa företag och entreprenörer inom hållbar turism och miljöteknik.

För gotlänningar innebär nationalparken en långsiktig investering i bevarandet av unika naturområden och lokala ekosystem. Nationalparken kan öka livskvaliteten genom att erbjuda tillgång till välskötta friluftsområden, vandringsleder och rekreativsmöjligheter. Samtidigt skapas nya arbetstillfällen och karriärvägar, särskilt inom turism, naturvård och utbildning. Nationalparken kan också bidra till en starkare lokal identitet och stolthet samt skapa en plattform för samarbete mellan lokalsamhällen, vilket kan stärka social sammanhållning.

För besökare, både nationella och internationella, innebär nationalparken ett attraktivt resmål med autentiska naturupplevelser i en unik miljö. En nationalpark med utvecklad infrastruktur för friluftsliv, guidning och hållbara upplevelser gör Gotland till ett konkurrenskraftigt alternativ till andra naturdestinationer i Europa.

Det är avgörande att arbetet som påbörjas nu, med en dedikerad arbetsgrupp och en eventuell friluftssamordnare, lägger grunden för en hållbar och

långsiktig lösning för nationalparkens utveckling och förvaltning. För att nationalparken på norra Gotland ska uppnå sin fulla potential som en hållbar, välskött och dynamisk destination, krävs en robust struktur och tydliga processer som fortsätter att stödja parken långt efter invigningen 2026.

Sammanfattningsvis erbjuder nationalparken en möjlighet att skapa en långsiktig, hållbar destination som gynnar näringslivet, stärker livskvaliteten för gotlänningar och attraherar besökare från hela världen. Nationalparken kan bli en symbol för Gotlands framtidsambitioner inom naturvård, hållbarhet och samhällsutveckling. Med en genomtänkt och förankrad arbetsprocess skapas en stabil bas för att vårda, utveckla och främja nationalparken som en värdefull resurs för Gotland och kommande generationer.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2018-02-28, § 52

Regionstyrelsen 2021-02-24, § 31

Regionstyrelsen 2023-06-13, § 221

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-11-04